

Міжнародна співпраця у сфері боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності

*Литвиненко Євгенія Віталіївна*¹

Опубліковано	Секція	УДК
20.05.2024	Право	347.77

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11208132>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. У статті розглядається питання міжнародної співпраці у сфері боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності. Проблема порушень цих прав набула глобального масштабу через транснаціональний характер таких правопорушень та використання сучасних технологій і комунікацій для їх вчинення. Автор наголошує на важливості ефективної міжнародної кооперації для захисту інновацій, креативності та економічних інтересів на світовому рівні.

У роботі аналізуються ключові міжнародні договори і конвенції, що регулюють питання співробітництва у цій сфері. Особлива увага приділяється положенням цих угод щодо процесуальних аспектів боротьби з порушеннями, обміну інформацією, правової допомоги тощо.

Також наголошується на важливості гармонізації законодавства щодо охорони прав інтелектуальної власності, уніфікації процедур та санкцій. Це допомогло б уникнути прогалин і забезпечило б послідовний підхід до протидії правопорушенням у глобальному масштабі.

Також розглядаються експертні думки провідних вчених і фахівців у цій галузі. Зокрема, Т. Віденська наголошує на необхідності посилення координації між правоохоронними органами різних країн та обміну передовим досвідом. Г. Андрощук підкреслює важливість міжнародного співробітництва для вдосконалення правової бази щодо інтелектуальної власності. Цитуються також висновки експертів ВОІВ про важливість комплексного підходу та співпраці на всіх рівнях.

Автор статті також пропонує можливі шляхи покращення міжнародної співпраці, зокрема через створення спеціалізованих органів, уніфікацію законодавства та процедур, підвищення рівня правосвідомості щодо інтелектуальної власності. Стаття буде корисною для правників, науковців, урядовців та фахівців, які працюють у сфері захисту прав інтелектуальної власності в міжнародному контексті.

Ключові слова: право інтелектуальної власності, міжнародна співпраця, порушення прав інтелектуальної власності, боротьба з порушенням, міжнародна співпраця у сфері інтелектуальної власності, інтелектуальна власність.

---

¹ PhD з права, викладач-стажист кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету

International cooperation in combating infringements of intellectual property rights

Abstract. The article deals with the issue of international cooperation in the field of combating infringement of intellectual property rights. The problem of infringement of these rights has become global due to the transnational nature of such offences and the use of modern technologies and communications for their commission. The author emphasises the importance of effective international cooperation to protect innovation, creativity and economic interests at the global level.

The article analyses the key international treaties and conventions governing cooperation in this area. Particular attention is paid to the provisions of these agreements on procedural aspects of combating infringements, exchange of information, legal assistance, etc.

It also emphasises the importance of harmonising intellectual property legislation, unifying procedures and sanctions. This would help to avoid gaps and ensure a consistent approach to combating infringements on a global scale.

Expert opinions of leading scholars and specialists in this field are also considered. In particular, T. Videnska emphasises the need to strengthen coordination between law enforcement agencies of different countries and exchange of best practices. G. Androshchuk emphasises the importance of international cooperation to improve the legal framework for intellectual property. The conclusions of WIPO experts on the importance of an integrated approach and cooperation at all levels are also quoted.

The author also suggests possible ways to improve international cooperation, in particular through the creation of specialised bodies, unification of legislation and procedures, and raising the level of legal awareness of intellectual property. The article will be useful for lawyers, academics, government officials and professionals working in the field of intellectual property rights protection in the international context.

Keywords: intellectual property law, international cooperation, infringement of intellectual property rights, combating infringement, international cooperation in the field of intellectual property, intellectual property.

Вступ

Права інтелектуальної власності відіграють важливу роль у заохоченні інновацій, творчості та економічного зростання. Однак порушення цих прав, такі як піратство та підробки, становлять серйозну загрозу для правовласників, споживачів та суспільства в цілому. Ця проблема набуває глобального масштабу, оскільки порушники використовують можливості міжнародної торгівлі та комунікацій для поширення незаконного контенту та товарів.

Висвітлення різноманітних аспектів міжнародної співпраці у сфері боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності має прояв у міжнародних договорах та угодах, які регулюють це питання. Зокрема, розглядаються Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків, Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків, Бернська конвенція з охорони літературних і художніх творів, Міжнародна конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій ефірного мовлення та інші подібні акти. Вони визначають правила та процедури міжнародної реєстрації об'єктів інтелектуальної власності, що полегшує їх охорону в різних країнах. Окремі джерела аналізують угоди про введення міжнародних класифікацій об'єктів інтелектуальної власності, таких як Міжнародна патентна класифікація, Міжнародна класифікація товарів і послуг, Міжнародна класифікація образотворчих елементів знаків тощо. Це спрощує пошук та групування відповідних об'єктів.

Важливу роль у міжнародній співпраці відіграють міжнародні організації, зокрема Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ), яка розробляє універсальні стандарти та сприяє гармонізації законодавства.

Деякі публікації Т. Віденська, Т. Іванова, О. Хворост, В. Школа, присвячені загальним питанням міжнародно-правового регулювання у сфері інтелектуальної власності, у тому числі співпраці у боротьбі з порушеннями. Зокрема, розглядаються механізми координації зусиль правоохоронних органів різних країн.

Окремі дослідження Г. Андрощук та О. Бондаренко фокусуються на проблемах боротьби зі злочинністю щодо прав інтелектуальної власності в Україні та необхідності посилення міжнародного співробітництва у цій сфері, зокрема з Євросоюзом.

Метою статті є аналіз міжнародної законодавчої бази, а також дослідження напрацювань провідних експертів EUIPO та Євроюста з питань розвитку та вдосконалення законодавчого регулювання в сфері інтелектуальної власності, а також імплементації зарубіжних напрацювань у національне законодавство.

Результати

У сучасному глобалізованому світі питання захисту прав інтелектуальної власності набуває все більшої ваги. Із розвитком технологій та міжнародної торгівлі випадки порушення авторських прав, патентів, торгових марок стають все більш поширеними і завдають значних збитків правовласникам, підбиваючи інноваційний потенціал та економічний розвиток. Тому ефективна боротьба з порушеннями прав інтелектуальної власності вимагає тісної міжнародної співпраці та координації зусиль на глобальному рівні.

Основними викликами у цій сфері є недосконалість законодавства в деяких країнах, складність виявлення і переслідування порушників через транскордонний характер правопорушень, а також відмінності в правозастосовній практиці. Тому міжнародне співробітництво шляхом гармонізації норм, обміну інформацією, спільних операцій правоохоронних органів є критично важливим для подолання цих викликів.

Міжнародні організації, такі як Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) та Інтерпол, відіграють провідну роль у сприянні міжнародній співпраці шляхом розробки універсальних стандартів, укладання угод та проведення спільних операцій. Водночас двосторонні та регіональні угоди також доповнюють ці глобальні ініціативи, забезпечуючи більш тісну взаємодію на рівні окремих країн та регіонів.

Порушення прав інтелектуальної власності - це будь-яке порушення виняткових прав, наданих відповідно до законодавства про інтелектуальну власність країни імпорту, експорту або транзиту.

Міжнародна співпраця - це сукупність дій, заходів, процедур та механізмів, спрямованих на зміцнення діалогу, обмін інформацією та налагодження партнерських відносин між країнами або організаціями для вирішення спільних проблем або досягнення спільних цілей.

Гармонізація законодавства у сфері інтелектуальної власності - це процес приведення національних законів і нормативних актів у відповідність до міжнародних угод та стандартів з метою забезпечення єдиних підходів та полегшення міжнародного співробітництва [1].

До середини XIX століття важко було отримати охорону інтелектуальної власності, особливо промислової, у різних державах світу через значні розбіжності в законодавстві. На той час потрібно було подавати патентні заявки одразу у всіх державах, де планувалося отримання патенту, щоб уникнути ризику передчасної публікації заявки в одній державі, що могло позбавити об'єкт новизни в інших країнах. Поступово більше

держав почали встановлювати власні системи захисту інтелектуальної власності, що породило потребу у гармонізації відповідних законів на міжнародному рівні.

У 1873 році уряд Австро-Угорської імперії почав втілювати ідею проведення першої міжнародної виставки винаходів у Відні, запрошуючи інші країни долучитися до заходу. Однак деякі країни відмовилися брати участь у виставці через недостатню правову охорону винаходів, які демонструвалися. Ця ситуація стимулювала проведення Віденського конгресу з патентних реформ того ж року, на якому були прийняті основні принципи патентування винаходів.

Внаслідок Віденського конгресу, у 1878 році у Парижі відбувся Міжнародний конгрес з промислової власності. Цей конгрес призвів до рішення про проведення міжнародної конференції з метою створення узгоджених вимог до національних законодавств у цій сфері. У 1880 році в Парижі відбулася така конференція, де був підготовлений проект документа, що став основою однієї з найважливіших угод - Паризької конвенції з охорони промислової власності. Ця конвенція була остаточно схвалена й прийнята у 1883 році в Парижі.

Пізніше було прийнято ще п'ять спеціальних угод, які є результатом розвитку ідей і принципів, викладених у Паризькій конвенції:

Мадридська угода про недопущення фальшивих або плутаних позначень товарів (1891 рік);

Ніццька угода про міжнародну класифікацію товарів і послуг з метою реєстрації знаків (1957 рік);

Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків (1891 рік) це міжнародний договір, укладений у 1891 році в Мадриді (Іспанія) під егідою Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ). Метою угоди є: запровадження єдиної міжнародної системи реєстрації торговельних марок, яка дозволяє забезпечити їхню охорону на території країн-учасниць.

Основними положеннями є: а) Створює єдину систему міжнародної реєстрації торговельних марок; б) Зобов'язує країни-учасниці надавати таку саму правову охорону зареєстрованим торговельним маркам, як і національним; в) Визначає процедури подання та розгляду заявок на міжнародну реєстрацію.

Переваги угоди є: а) Спрощує процес отримання правової охорони торговельних марок у різних країнах; б) Зменшує витрати та бюрократичні процедури для заявників; в) Сприяє міжнародному обміну та комерціалізації торговельних марок. Станом на 2023 рік, Мадридську угоду ратифікували 124 країни [2].

Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків (1925 рік) - це міжнародний договір, укладений у 1925 році в Гаазі (Нідерланди) під егідою Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ). Метою угоди є: Запровадження єдиної міжнародної системи депонування промислових зразків, що забезпечує їхню охорону на території країн-учасниць.

Основними положеннями є: а) Створює єдину систему міжнародної реєстрації промислових зразків; б) Зобов'язує країни-учасниці надавати таку саму правову охорону зареєстрованим промисловим зразкам, як і національним; в) Визначає процедури подання та розгляду заявок на міжнародне депонування.

Переваги угоди є: а) Спрощує процес отримання правової охорони промислових зразків у різних країнах; б) Зменшує витрати та бюрократичні процедури для заявників; в) Сприяє міжнародному обміну та комерціалізації промислових зразків. Станом на 2023 рік, Гаазьку угоду ратифікували 68 країн [3].

Лісабонська угода про охорону найменування місць походження та їх міжнародну реєстрацію (1958 рік) - це міжнародний договір, укладений у 1958 році в Лісабоні (Португалія) під егідою Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ). Метою

угоди є: Забезпечити охорону найменувань місць походження на території країн-учасниць та їх міжнародну реєстрацію.

Основними положеннями є: а) Створює Міжнародне бюро ВОІВ для ведення Міжнародного реєстру найменувань місць походження; б) Встановлює процедуру міжнародної реєстрації найменувань місць походження; в) Zobov'язує країни-учасниці захищати зареєстровані найменування від незаконного використання.

Перевагами угоди є: а) Полегшує міжнародну охорону та реєстрацію найменувань місць походження; б) Сприяє захисту репутації та унікальності продуктів, пов'язаних з географічним походженням; в) Підвищує довіру споживачів та забезпечує чесну конкуренцію. Станом на 2023 рік, Лісабонську угоду ратифікували 36 країн [4].

На Дипломатичній конференції в Стокгольмі 1967 року була підписана конвенція, що створила Всесвітню організацію інтелектуальної власності. З 1974 року ВОІВ набула статусу спеціалізованої установи ООН. Головна мета діяльності ВОІВ полягає у сприянні захисту інтелектуальної власності по всьому світу через співпрацю між країнами та міжнародними організаціями, а також у забезпеченні адміністративного співробітництва між союзами в галузі захисту інтелектуальної власності [5].

Світова організація інтелектуальної власності (ВОІВ) адмініструє низку міжнародних договорів та угод. Ці угоди можна розділити на кілька категорій відповідно до їхніх цілей та сфери охоплення. Одна з категорій - це програмні угоди, які встановлюють певні стандарти та правила у сфері інтелектуальної власності. До таких програмних договорів, що діють під егідою ВОІВ, належать:

1. Брянська конвенція. У 1995 році Верховною Радою України був ухвалений Закон України "Про приєднання України до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (Паризького акта від 24 липня 1971 року, зміненого 2 жовтня 1979 року)" від 31 травня 1995 року № 189 [6]. Згідно з цією Конвенцією, яка налічує понад 150 країн світу, включаючи всі країни-члени ЄС, авторські права на твір, створений в одній з країн-членів Бернського Союзу, надаються в усіх інших країнах Союзу без виконання будь-яких формальностей і охороняються там так само, як і твори їхніх власних громадян. Приєднання до Бернської конвенції вважається, на нашу думку, передумовою для подальшого розвитку співпраці між Україною та ЄС. У 2004 році на законодавчому рівні була затверджена Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства ЄС, додаток до якої містить перелік актів законодавства України та норм ЄС у пріоритетних сферах адаптації.
2. Міжнародна конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій ефірного мовлення (Римська конвенція) - це багатостороння угода, прийнята в 1961 році в Римі. Вона регулює права виконавців, виробників фонограм і організацій ефірного мовлення. Відповідно до статті 3 Конвенції, виконавці мають виключне право дозволяти або забороняти: радіомовлення і запис своїх виконань; відтворення запису свого виконання. Стаття 10 Конвенції надає виробникам фонограм право дозволяти або забороняти відтворення своїх фонограм, а також ввезення копій запису на територію іншої країни-учасниці. Згідно зі статтею 13, організації ефірного мовлення мають право дозволяти або забороняти запис своїх телерадіопередач, а також відтворення таких записів. Термін охорони за Римською конвенцією становить 20 років з моменту виконання, фіксації або передачі в ефір відповідно [7].
3. Найробський договір про охорону олімпійського символу - це міжнародний договір, підписаний 26 вересня 1981 року в Найробі (Кенія) під егідою Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ). Його метою є охорона олімпійських символів,

зокрема олімпійського символу, емблеми та девізу від незаконного використання з комерційною метою без дозволу Міжнародного олімпійського комітету.

Основні положення Найробського договору:

- Визначає олімпійські символи, які підлягають охороні: олімпійський символ (п'ять переплетених кілець), олімпійська емблема та олімпійський девіз "Citius, Altius, Fortius" (Швидше, Вище, Сильніше).
- Вимагає від країн-учасниць вжити необхідних заходів для забезпечення охорони олімпійських символів на своїй території.
- Забороняє використання олімпійських символів для комерційних цілей без дозволу МОК.
- Передбачає можливість МОК укладати договори з національними олімпійськими комітетами або іншими організаціями про використання олімпійських символів.
- Не обмежує використання олімпійських символів для некомерційних цілей, таких як освіта, література чи мистецтво.

Станом на 2023 рік, Найробський договір ратифікували 53 країни [8].

4. Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури - це багатосторонній міжнародний договір, укладений під егідою Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) у 1977 році в Будапешті.

Метою договору є забезпечити єдину процедуру депонування мікроорганізмів у визнаних депозитаріях для цілей патентування винаходів, що стосуються мікроорганізмів або використовують їх.

Встановлює єдині вимоги до процедури депонування мікроорганізмів. Визначає критерії для визнання міжнародних депозитаріїв мікроорганізмів. Регулює питання конфіденційності та доступу до депонованих мікроорганізмів.

Переваги договору: а) Спрощує процедуру патентування винаходів, пов'язаних з мікроорганізмами; б) Забезпечує визнання депонування в одному місці для отримання патентів у різних країнах; в) Сприяє міжнародному обміну біологічним матеріалом для наукових досліджень. Станом на 2023 рік, Будапештський договір має 83 країни-учасниці [9].

5. Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів - це міжнародний договір, прийнятий у 1891 році в Мадриді з метою захисту виробників та споживачів від неправдивого маркування товарів. Метою є боротьба з неправдивими або такими, що вводять в оману, зазначеннями походження товарів на упаковці, рекламі або інших формах комерційної діяльності.

Основними положеннями є: а) Забороняє використання неправдивих зазначень походження товарів, які можуть ввести споживачів в оману щодо справжнього місця походження; б) Вимагає від країн-учасниць вжити необхідних заходів для припинення таких дій на своїй території; в) Надає можливість організаціям виробників та торгових об'єднань подавати скарги щодо порушень.

Перевагами угоди є: а) Захищає інтереси виробників та споживачів від введення в оману щодо походження товарів; б) Сприяє чесній конкуренції та прозорості на ринку; в) Підвищує довіру споживачів до якості та походження товарів. Станом на 2023 рік, Мадридську угоду ратифікували 37 країн. Всесвітня організація інтелектуальної власності. (1891) [10].

До класифікаційних міжнародних угод належать:

- Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію - це міжнародний договір, укладений у 1971 році під егідою Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) у Страсбурзі, Франція. Метою угоди є встановлення єдиної класифікації

для цілей патентування винаходів на міжнародному рівні та забезпечення її періодичного оновлення.

Основними положеннями є: а) Зобов'язує країни-учасниці використовувати МПК для патентування винаходів; б) Створює Комітет експертів для періодичного перегляду та оновлення класифікації; в) Передбачає можливість вносити зауваження та пропозиції щодо класифікації.

Переваги угоди є: а) Полегшує пошук і аналіз патентної інформації; б) Сприяє міжнародній співпраці у сфері патентування; в) Уніфікує процедуру патентування винаходів у різних країнах. Станом на 2023 рік, Страсбурзьку угоду ратифікували 63 країни [11].

- Ніццька угода про міжнародну класифікацію товарів і послуг з метою реєстрації знаків - це міжнародний договір, укладений у 1957 році в Ніцці, Франція, під егідою Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ). Метою є: встановлення єдиної міжнародної класифікації товарів і послуг для реєстрації торговельних марок і знаків обслуговування та забезпечення її періодичного оновлення.

Основними положеннями є: а) Зобов'язує країни-учасниці використовувати Ніццьку класифікацію для реєстрації торговельних марок; б) Створює Комітет експертів для періодичного перегляду та оновлення класифікації; в) Передбачає можливість вносити зауваження та пропозиції щодо класифікації.

Переваги угоди: а) Полегшує пошук торговельних марок та знаків обслуговування; б) Сприяє міжнародній співпраці у сфері охорони торговельних марок; в) Уніфікує процедуру реєстрації торговельних марок у різних країнах. Станом на 2023 рік, Ніццьку угоду ратифікували 94 країни [12].

- Віденська угода про введення Міжнародної класифікації образотворчих елементів знаків для товарів - це міжнародний договір, укладений у 1973 році у Відні (Австрія) під егідою Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ). Метою є: встановлення єдиної міжнародної класифікації для кодування та систематизації образотворчих елементів знаків для товарів з метою полегшення їх пошуку і запису.

Основними положеннями є: а) Зобов'язує країни-учасниці використовувати Віденську класифікацію для реєстрації знаків для товарів; б) Створює Комітет експертів для періодичного перегляду та оновлення класифікації; в) Передбачає можливість вносити зауваження та пропозиції щодо класифікації.

Перевагами угоди є: а) Полегшує пошук і класифікацію образотворчих елементів знаків для товарів; б) Сприяє міжнародній співпраці у сфері реєстрації торговельних марок; в) Уніфікує процедуру реєстрації знаків для товарів у різних країнах. Станом на 2023 рік, Віденську угоду ратифікували 34 країни [13].

- Локарнська угода про введення Міжнародної класифікації промислових зразків - це міжнародний договір, укладений у 1968 році в місті Локарно (Швейцарія) під егідою Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ). Метою є - встановлення єдиної міжнародної класифікації для реєстрації промислових зразків та забезпечення її періодичного оновлення.

Основні положення угоди: а) Зобов'язує країни-учасниці використовувати Локарнську класифікацію для реєстрації промислових зразків; б) Створює Комітет експертів для періодичного перегляду та оновлення класифікації; в) Передбачає можливість робити відповідні зауваження та пропозиції щодо класифікації.

Переваги угоди: а) Полегшує пошук промислових зразків; б) Сприяє міжнародній співпраці в галузі промислових зразків; в) Уніфікує процедуру реєстрації промислових зразків у різних країнах. Станом на 2023 рік, Локарнську угоду ратифікували 57 країн [14].

Програмні договори під егідою Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) відіграють надзвичайно важливу роль у гармонізації та уніфікації систем інтелектуальної власності на міжнародному рівні. Вони забезпечують єдині стандарти та процедури, що полегшують охорону, реєстрацію та комерціалізацію об'єктів інтелектуальної власності, таких як винаходи, промислові зразки, торговельні марки та географічні зазначення.

Значущість цих договорів полягає у тому, що вони сприяють міжнародній співпраці та усувають бар'єри, пов'язані з різними національними законодавствами. Це робить процес охорони прав інтелектуальної власності більш ефективним, передбачуваним та економічним для власників прав та заявників у різних країнах світу.

Актуальність програмних договорів ВОІВ зростає в епоху глобалізації та цифрових технологій, коли інтелектуальна власність стає ключовим фактором економічного розвитку та конкурентоспроможності. Вони забезпечують правову основу для трансферу технологій, інвестицій та комерціалізації інновацій на міжнародних ринках.

Окрім того, ці договори сприяють захисту прав інтелектуальної власності, запобігаючи порушенням та недобросовісній конкуренції. Це забезпечує довіру та стимулює подальші інвестиції в дослідження та розробки.

Т. Віденська зазначає, що міжнародна співпраця відіграє ключову роль у боротьбі з порушеннями прав інтелектуальної власності, оскільки вони часто мають транснаціональний характер. Необхідно посилювати координацію зусиль між правоохоронними органами різних країн, а також забезпечувати обмін інформацією та передовим досвідом [15].

Боротьба з підробками та піратством потребує комплексного підходу на міжнародному рівні, що включає гармонізацію законодавства, взаємну правову допомогу, спільні операції та посилення митного контролю. Ефективна міжнародна співпраця є життєво важливою для захисту інновацій та креативних індустрій.

На думку Г. Андрощук країни повинні активно співпрацювати на двосторонньому та багатосторонньому рівнях для вдосконалення правової бази, обміну досвідом та кращими практиками у сфері забезпечення прав інтелектуальної власності. Це допоможе створити сприятливе середовище для інновацій та креативності [16].

Отже, експерти наголошують на важливості міжнародної співпраці, координації зусиль, гармонізації законодавства та обміну інформацією для ефективної боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності в глобальному масштабі.

Цікавим на наш погляд є співпраця Європейського Союзу (далі - EUIPO) та Агентство Європейського Союзу з питань співпраці у сфері кримінального правосуддя (далі - Євроюст) у боротьбі зі злочинними зловживаннями правами інтелектуальної власності у сфері підробки та піратства в інтернеті. Додаткове фінансування, що передбачене угодою, надасть Євроюсту близько 750 000 євро до завершення 2024 року. Ці кошти спрямовуватимуться на розширення експертних можливостей установи у протидії відповідному різновиду злочинності.

На думку виконавчого директора EUIPO Крістіана Аршамбо, злочини у сфері інтелектуальної власності несуть загрозу, що виходить за межі втрати робочих місць у легальних галузях промисловості, завдаючи серйозної шкоди економіці Євросоюзу. Він наголосив, що підробки також становлять значні ризики для здоров'я та безпеки споживачів, що було помітно під час пандемії COVID-19 через підроблені засоби індивідуального захисту та лікарські препарати. Крістіан Аршамбо зазначив, що боротьба з контрафактною продукцією має стати пріоритетом у протидії міжнародній злочинності як ніколи раніше. На його думку, необхідно консолідувати зусилля для протидії підробкам, а посилена співпраця з Євроюстом є вирішальним кроком у цьому напрямку.

Директор Обсерваторії ЄС з питань порушення прав інтелектуальної власності при EUIPO Пол Майєр зазначив, що злочини проти інтелектуальної власності здебільшого мають транскордонний характер. Успішні розслідування та притягнення до відповідальності за такі правопорушення значною мірою залежать від ефективної міжнародної співпраці. Пол Майєр повідомив, що EUIPO оприлюднило звіт, присвячений міжнародній судовій кооперації у справах про порушення прав інтелектуальної власності в Інтернеті. У документі висвітлюється широкий спектр наявних засобів правового захисту та наводяться приклади вдалої судової взаємодії. Звіт підкреслює важливу роль Євроюсту у сприянні результативній співпраці у протидії злочинності у сфері інтелектуальної власності.

Президент Євроюсту Ладіслав Хамран підкреслив вагому роль боротьби з транскордонними злочинами у сфері інтелектуальної власності для створення безпечного економічного середовища, в якому захищаються як правовласники інтелектуальної власності, так і споживачі. Він наголосив, що завдяки укладеній угоді з EUIPO Євроюст матиме кращі можливості для підтримки спільних розслідувань цього виду злочинів та стримування колосальних збитків, які вони завдають легальному бізнесу й економіці Євросоюзу в цілому.

Отже, посилення співпраці між EUIPO та Євроюстом, додаткове фінансування та обмін досвідом мають на меті підвищити ефективність боротьби з транснаціональними злочинами проти інтелектуальної власності в інтересах економіки ЄС та захисту споживачів [17].

В Україні розроблено національний стратегічний документ, що окреслює напрямки розвитку системи інтелектуальної власності на період 2020-2025 років. Цей документ визначає перспективні цілі та шляхи їх досягнення, а також необхідні заходи для реалізації намічених планів. Одним із ключових завдань цієї стратегії є створення сприятливих умов для завершення реформування законодавчої бази, інституційної структури та судової системи у сфері інтелектуальної власності. Це дозволить ефективно забезпечувати створення, охорону, управління та комерціалізацію об'єктів інтелектуальної власності, а також максимально використовувати їхній потенціал в державі. Національна стратегія у сфері інтелектуальної власності передбачає активізацію міжнародної співпраці та налагодження тісніших зв'язків з ключовими глобальними та регіональними організаціями, що опікуються питаннями інтелектуальної власності. Серед пріоритетних напрямків - зміцнення взаємодії з Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, Європейською економічною комісією ООН, Міжнародним союзом з охорони нових сортів рослин, ЮНЕСКО, Європейським патентним відомством, а також профільними установами різних країн Європейського Союзу. Така співпраця сприятиме гармонізації національної системи інтелектуальної власності зі світовими та європейськими стандартами [18].

14 травня 2021 року відбулася важлива подія для розвитку співробітництва у сфері інтелектуальної власності між Україною та Європейським Союзом. Державне підприємство "Український інститут інтелектуальної власності" (Укрпатент), який виконує функції національного органу з питань інтелектуальної власності, підписав Меморандум про взаєморозуміння з Відомством інтелектуальної власності ЄС (EUIPO). Цей документ став підґрунтям для формування стратегічного партнерства, розширення співпраці, обміну досвідом в управлінні об'єктами інтелектуальної власності. Також меморандум передбачає заходи щодо зміцнення інституційних систем сфери інтелектуальної власності в обох сторонах та вдосконалення надання відповідних послуг.

Підписаний меморандум передбачає низку заходів для розвитку двосторонньої співпраці між Українським інститутом інтелектуальної власності (Укрпатент) та

Відомством інтелектуальної власності Європейського Союзу (EUIPO), а також іншими провідними міжнародними структурами у сфері інтелектуальної власності. Ці кроки реалізовуватимуться в рамках повноважень Укрпатенту щодо здійснення міжнародного співробітництва у сфері правової охорони інтелектуальної власності та представлення інтересів України в міжнародних організаціях. Особлива увага приділятиметься питанням, пов'язаним із торговельними марками та промисловими зразками. Запланована діяльність спрямована на користь користувачів об'єктів інтелектуальної власності, розвиток самого Укрпатенту та його персоналу, а також посилення захисту прав інтелектуальної власності [19].

Висновки

Захист прав інтелектуальної власності є важливим питанням для збереження інноваційного розвитку та економічного зростання у глобальному масштабі. Порушення цих прав несе серйозні наслідки, включаючи фінансові втрати для правовласників, загрози безпеці споживачів та підриг довіри до системи інтелектуальної власності. Враховуючи транскордонний характер порушень, ефективна боротьба з ними вимагає тісної міжнародної співпраці та координації зусиль.

Міжнародні організації, такі як Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ), Світова організація торгівлі (СОТ) та Інтерпол, відіграють ключову роль у забезпеченні цієї співпраці. Вони розробляють стандарти, правила та угоди для уніфікації законодавства у сфері інтелектуальної власності, сприяють обміну інформацією та передовим досвідом, а також координують спільні операції з правоохоронними органами різних країн.

Важливим напрямком міжнародної співпраці є гармонізація національних законодавств відповідно до міжнародних угод, таких як Угода ТРІПС. Це створює сприятливе середовище для захисту прав інтелектуальної власності та забезпечує єдині стандарти для всіх учасників.

Незважаючи на досягнуті успіхи, існують виклики, які потребують подальшої уваги та рішучих дій. Це стосується боротьби з новими формами порушень, пов'язаними з цифровими технологіями, посилення міжнародної координації правоохоронних органів та судових систем, а також підвищення обізнаності громадськості щодо важливості захисту інтелектуальної власності.

Лише через тісну міжнародну співпрацю, гармонізацію законодавства, обмін інформацією та ресурсами можна ефективно протидіяти порушенням прав інтелектуальної власності та забезпечити сприятливе середовище для інновацій та креативності на глобальному рівні.

Список використаних джерел

1. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). Офіційна сторінка Постійного представництва України при відділенні ООН та інших міжнародних організацій у Женеві. [Електронний ресурс] URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2610-wipo>
2. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків. *Офіційний сайт WIPO*. [Електронний ресурс] URL: https://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=283484
3. Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків. *Відомості Верховної Ради України* від 17.01.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_132#Text
4. Хворост О., Школа В., Іванова Т. Міжнародні економіко-правові аспекти використання інтелектуальної власності. *Механізм регулювання економіки*. 2009. №4. С. 273-278

5. Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності. Ужгородський національний університет. [Електронний ресурс] URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/39430>
6. Бернська конвенція з охорони літературних і художніх творів. *Відомості Верховної Ради України* від 31.05.1995р. [Електронний ресурс] URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text
7. Міжнародна конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій ефірного мовлення. *Відомості Верховної Ради України* від 26 жовтня 1961 року. [Електронний ресурс] URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_763#Text
8. Найробський договір про охорону олімпійського символу. *Відомості Верховної Ради України* від 13.03.1998р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192/98#Text>
9. Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури. *Офіційний сайт WIPO*. [Електронний ресурс] URL: https://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=287556
10. Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів. *Офіційний сайт WIPO*. [Електронний ресурс] URL: https://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=286777
11. Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію. *Liza 360*. [Електронний ресурс] URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU71026>
12. Ніццька угода про міжнародну класифікацію товарів і послуг з метою реєстрації знаків. *Офіційний сайт WIPO*. [Електронний ресурс] URL: https://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=287532
13. Віденська угода про введення Міжнародної класифікації образотворчих елементів знаків для товарів. *Відомості Верховної Ради України* від 18.02.2009 р. [Електронний ресурс] URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_h33#Text
14. Локарнська угода про введення Міжнародної класифікації промислових зразків. *Відомості Верховної Ради України* від 17.12.2008р. [Електронний ресурс] URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b07#Text
15. Віденська Т. Міжнародно-правове співробітництво у сфері охорони прав інтелектуальної власності: монографія. Х.: Право, 2018. 352 с.
16. Андрощук Г. Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності. *Енциклопедія інтелектуальної власності / За ред. В. С. Дроб'язка. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2012. 672 с.*
17. Андрощук Г. Посилення співпраці у боротьбі зі злочинністю щодо інтелектуальної власності. *Юридична газета онлайн*. [Електронний ресурс] URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/posilennya-spivpraci-u-borotbi-zi-zlochinnistyu-shchodo-intelektualnoyi-vlasnosti.html>
18. Бондаренко О. Актуальні проблеми інтелектуальної власності в Україні. *Університетська наука. Маріуполь, 2020. Т. 3. С. 103–105.*
19. Меморандум про взаєморозуміння між Укрпатентом та Відомством з інтелектуальної власності Європейського Союзу. Офіційний сайт Державної системи правової охорони інтелектуальної власності. [Електронний ресурс] URL: <https://ukrpatent.org/uk/news/main/ukrpatent-EUIPO-memorandum-170521>